

Stockholm
20 september 2020

Till
RWE Renewables Sweden AB
Sweco Civil AB

Naturskyddsföreningens yttrande i samrådet enligt 6 kap 29 § miljöbalken gällande RWE:s vindkraftspark vid Södra Midsjöbanken

Generella synpunkter

Naturskyddsföreningen arbetar aktivt för omställningen till ett helt förnybart elsystem. I vår vision för energisystemet till 2040 räknar vi med 90 TWh vindkraft, varav en betydande del kommer vara belägen till havs. Med sin höga potential för elproduktion, tack vare större vindkraftverk och starkare vind, samt möjlighet att lokaliseras i södra Sverige, där behovet är störst, ser Naturskyddsföreningen havsbaserad vindkraft som en viktig tillgång i Sveriges energi- och klimatomställning. Precis som med landbaserad vindkraft är dock lokaliseringen av den havsbaserade vindkraften avgörande för om den kan anses vara lämplig.

Naturskyddsföreningen säger generellt nej till vindkraft inom Natura 2000-områden, såväl på land som till havs. Det föreslagna projektet kommer antingen förläggas helt inom, eller i direkt anslutning till, Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna söder om Gotland i Egentliga Östersjön. Som framgår av samrådsunderlaget utgör Natura 2000-området kärnområde för den akut hotade Östersjötummlaren. Den del av Södra Midsjöbanken som inte ingår i Natura 2000-området är ett viktigt övervintringsområde för den starkt hotade alfågeln samt viktigt födosöksområde för ejder och tobisgrissla. Enligt de olika lokaliseringalternativ som presenteras ser Naturskyddsföreningen att påverkan på antingen tumlare (både alternativ A och B) eller sjöfågel, främst alfågeln, (alternativ A) inte går att undvika samt att det finns stor risk för betydande sådan. **Mot bakgrund av detta anser Naturskyddsföreningen att varken Södra Midsjöbanken eller andra områden inom Natura 2000-området är lämplig lokalisering av vindkraft, varför RWE borde undersöka andra lokaliseringmöjligheter.**

Naturskyddsföreningen välkomnar att RWE ämnar lämna en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som adresserar direkta och kumulativa miljöeffekter på utpekade bevarandevärden – arter och livsmiljöer – likväl som för livsmiljöerna typiska arter. Vi saknar dock närmare beskrivning av vilka typer av undersökningar som planeras. Avser RWE att använda befintligt material/litteratur eller planeras egna undersökningar? **Naturskyddsföreningen vill belysa vikten av att MKB:n måste framföra underlag som möjliggör för länsstyrelsen att skingra allt rimligt vetenskapligt tvivel om den planerade vindkraftsparkens påverkan på området¹.** För

---

¹ NJA 2013 s. 613

utpekade arter krävs då även undersökningar som berör påverkan på deras livsmiljöer och då inte enbart fysisk livsmiljö utan även möjlighet till god tillgång på föda.

Specifika synpunkter

Påverkan tumlare

Östersjötumlaren (*Phocoena phocoena*) utgör en akut hotad population^{2,3,4} som dessutom ingår i bilaga 4 i Art- och habitatdirektivet och har därigenom ett strikt skydd även under svenska Artskyddsförordningen. Populationen är mycket känslig för störningar på grund av det låga individantalet. Då tumlarna i Östersjön är så få riskerar även effekter på individnivå, särskilt effekter på fertila honor, att få konsekvenser även på populationsnivå och därigenom hota populationens bevarande⁵. Natura 2000-området Hoburgs Bank och Midsjöbankarna är kärnområdet för Östersjötumlaren, både för födosök och för kalvning och digivning⁶. Endera alternativ för vindkraftslokaliseringen (både Alternativ A och B) medför påverkan. Från SAMBAH- projektet framgår att både områdena på och omkring utsjöbankarna är viktiga för Östersjötumlaren, framförallt under reproduktionsperioden⁷, både under parning, kalvning och digivning.

EU-kommissionen har nyligen startat ett överträdelseärende gentemot Sverige gällande brist på förebyggande skyddsåtgärder vad avser fiske i marina skyddade områden som ska skydda tumlare⁸. Kommissionen konstaterar att Sverige inte följer åtaganden inom artikel 6.2 art- och habitatdirektivet gällande att införa åtgärder av starkt föregripande och förebyggande karaktär för att minska risken för störning av tumlaren. Vidare anför Kommissionen att det inte är tillåtet att invänta skada innan åtgärder sätts in, samt att vid osäkerhet råder försiktighetsprincipen. Den största påverkan på tumlare från utbyggnad av vindkraft är bullerskador eller undanträngningseffekter till följd av buller⁹. Naturskyddsföreningen anser att det vore oerhört riskabelt att i detta läge, när Sverige saknar både vägledning och gränsvärden för undervattensbuller för tumlare, tillåta konstruktion i det enda område där Östersjötumlaren samlas under reproduktionssäsongen. Det riskerar att utrota populationen¹⁰

²<http://www.helcom.fi/Red%20List%20Species%20Information%20Sheet/HELCOM%20Red%20List%20Phocoena%20phocoena.pdf>

³ Hammond, et al 2008. *Phocoena phocoena* Baltic Sea subpopulation (errata version published in 2016). The IUCN Red List of Threatened Species 2008: e.T17031A98831650.

⁴ SLU Artdatabanken. (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020.

⁵ <https://www.artdatabanken.se/globalassets/ew/subw/artd/2.-var-verksamhet/publikationer/31.-rodlista-2020/rodlista-2020>

⁶ Ida Carlén, Biodiversity and Nature Conservation Officer, Coalition Clean Baltic, expert på tumlare, pers. komm.

⁷ Carlén et al. 2018. Basin-scale distribution of harbour porpoises in the Baltic Sea provides basis for effective conservation actions. *Biol. Conserv.* 226, 42–53. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2018.06.031>

⁸ Ibid

⁹ EU-kommissionen. 2020. Överträdelseärende skickat till utrikesminister Ann Linde. 2020/4037 C(2020) 4393 final. Bryssel den 2.7.2020.

¹⁰ Bergström m.fl. 2012. Vindkraftens effekter på marint liv – en syntesrapport. Naturvårdsverkets rapport 6488.

<https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6488-4.pdf?pid=3796>

¹⁰ Julia Carlström, expert på tumlare vid Naturhistoriska riksmuseet, personlig kommunikation

Naturskyddsföreningen

och föreningen gör bedömningen att det även strider mot kraven i artikel 6.2 AHD. Sverige skulle således även riskera höga böter från EU.

Alfågel

Likt Östersjötumlare är alfågeln (*Clangula hyemalis*) rödlistad (nära hotad) och den övervintrande populationen bedöms som sårbar¹¹. Alfågeln är strikt skyddad under fågeldirektivet. Som beskrivs i RWE:s underlag är Södra Midsjöbanken, tillsammans med de andra utsjöbankarna i Natura 2000-området, det viktigaste övervintringsområdet för alfågeln i hela Östersjön¹². Studier visar att alfågel undanträngs från områden där vindkraft etableras¹³. Om lokaliseringalternativ A väljs för projektet innebär det en risk för att alfågeln exkluderas från närmare en sjättedel av deras övervintringsområde¹⁴. Likt argumentationen kring tumlare (ovan), gör Naturskyddsföreningen bedömningen att tillåta utbyggnad av vindkraft i Alternativ A således strider mot krav i artikel 6.2 AHD, vilken även är tillämplig för arter skyddade under fågeldirektivet¹⁵. EU-kommissionen har även ett överträdelseärende gentemot Sverige gällande brister i utformningen av Natura 2000-skyddet¹⁶. Kommissionen lyfter att Södra Midsjöbanken borde inkluderas i Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna, pga. dess roll som övervintringsområde för alfågeln. Att välja Alternativ A innebär därför både att bevarande av den övervintrade populationen av alfågeln undermineras, samt att Sverige riskerar höga böter från EU.

För Naturskyddsföreningens rikskansli, dag som ovan

Therese Jacobson
Avdelningschef hav, vatten, miljögifter

David Kihlberg
Avdelningschef klimat och juridik

Johanna Källén Fox
Sakkunnig marint områdesskydd

Kristina Östman
Sakkunnig energi

För Naturskyddsföreningen Gotland, Anncatrin Hjernquist

---

¹¹ SLU Artdatabanken. (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020.

<https://www.artdatabanken.se/globalassets/ew/subw/artd/2.-var-verksamhet/publikationer/31.-rodlista-2020/rodlista-2020>

¹² Naturvårdsverket. 2017. Yttrande angående ansökan om tillstånd enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft på Södra Midsjöbanken (M2012/00714/Me).

<https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6488-4.pdf?pid=3796>

¹³ Bergström m.fl. 2012. Vindkraftens effekter på marint liv – en syntesrapport. Naturvårdsverkets rapport 6488.

<https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6488-4.pdf?pid=3796>

¹⁴ Remissyttrande Sveriges ornitologiska förening BirdLife Sverige 2017. https://cdn.birdlife.se/wp-content/uploads/remisser/cms_10-sl_BirdLife%20Sverige_synpunkter_S%C3%B6dra%20Midsj%C3%B6banken_2017-12-28.pdf

¹⁵ EU-kommissionen 2018. Kommissionens tillkännagivande C(2018) 7621 final, Bryssel den 21.11.2018. Förvaltning av Natura 2000-områden – Bestämmelserna i artikel 6 i habitatdirektivet (92/43/EEG).

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2018/SV/C-2018-7621-F1-SV-MAIN-PART-1.PDF>

¹⁶ EU-kommissionen. 2020. Brev till utrikesminister Ann Linde, Bryssel den 14.5.2020. 2020/2207 C(2020) 2503 final.